

Suomen pelimuseolle merkittävä kansainvälinen museoalan palkinto

Society for the History of Technology (SHOT) on valinnut Museokeskus Vapriikissa Tampereella sijaitsevan Suomen pelimuseon vuoden 2018 Dibner Award for Excellence in Museum Exhibits -palkinnon saajaksi. Palkinto on myönnetty vuodesta 1987 lähtien, ja aiemmin sen ovat voittaneet muassa The Smithsonian Institution, Museum of Science and Industry in Manchester, Museum of London, Museum of Communication Bernissä Sveitsissä ja Lontoon Science Museum. Palkinto myönnettiin nyt ensimmäistä kertaa suomalaiselle museolle.

Palkintoraati totesi perusteelluissaan: "Suomen pelimuseo on luonut hienostuneen näyttelyn, joka tutkii videopelitekniikan ja pelikulttuurin kehitystä. Paikallista ja kansainvälistä historiaa yhdistellessään näyttelyn kuraattorit päättivät painottaa suomalaisten yritysten ja pelaa- jien merkitystä sen sijaan, että kerrottaisiin uudelleen perinteinen Yhdysvaltoihin ja Japaniin keskittyvä kehitystarina. Tällä päätöksellä on kauaskantoisia vaikutuksia historiankirjoituksen kannalta tutkijoiden pyrkiessä yhdistämään alueellista ja globaalia historiaa entistä tehokkaammin. Ideoita toteuttaakseen museon henkilökunta teki yhteistyötä monien eri tahojen, kuten pelinkehittäjien, retrotietokoneharrastajien sekä yliopiston tutkijoiden kanssa."

Suomen pelimuseo on pelaamisen historiaan keskittyvä

museo, joka avattiin tammi-kuussa 2017 Tampereelle Vapriikin tiloihin. Museon toteuttivat yhteistyössä Tampereen kaupunki, Mediamuseo Rupriikki, Pelikonepeijoonit ja Tampereen yliopisto. Taustayhteisönsä lisäksi museo sai laajasti tukea peliharrastajilta ja pelialan edustajilta.

Näyttelyssä on pelattavissa yli 70 digitaalista peliä. Kävijät pääsevät kokeilemaan eri aikakausien pelejä niiden oikeissa ympäristöissä.

Linkit:
Suomen pelimuseo: <http://vapriikki.fi/>

Dibner-palkinto:
<https://www.historyoftechnology.org/about-us/awards-prizesand-grants/the-dibner-award/>

Tekniikan Waiheita muuttuu avoimeksi verkkolehdeksi vuoden 2018 lopussa

Tekniikan Waiheita on murros- kohdassa. Tekniikan Historian Seuran hallitus ja lehden toimitus ovat kuluneen vuoden aikana selvittäneet julkaisutoiminnan tilaa ja rahoitusmahdollisuuksia. Selvitystyön tuloksena lehden päätoimittaja esitti yhdistyksen hallitukselle lehden muuttamista kaikille avoimeksi verkkojulkaisuksi viimeistään vuoden 2019 alusta lähtien. Syyt tähän ovat moninaiset, ja päätoimittaja Sahari on esitellyt niitä lehdessä numerossa 2/2018. Yhdistyksen jäsenillä on myös ollut mahdollisuus esittää kantansa muutokseen. Päätös lehden tulevasta linjasta tehtiin seuran syyskokouksessa 17.12., jolloin kokous

päätti hallituksen esityksen mukaisesti muuttaa Tekniikan Waiheita -lehden avoimeksi digitaalseksi verkkolehdeksi.

Tieteellisen julkaisutoiminnan muutokset ovat yliikansallisia, minkä takia pienen vapaaehtoisvoimin toimitetun julkaisun liikkumavara on parhaimmillaankin rajallinen. Viiranomaisten ja tieteellisten katto-organisaatioiden viesti on kuitenkin selvä: tieteen julkinen rahoitus on vastikkeellista. Vertaisarvioitujen julkaisujen osalta tämä tarkoittaa tutkimuksen saavutettavuuden lisäämistä avoimen tieteen hengessä.

Tekniikan Waiheiden nykyinen tilaajakanta ei nykyisellään riitä painetun julkaisun tekemiseen. Jotta lehteä voitaisiin edelleen tehdä totuttuun tapaan, olisi tilaajamääriä lisättävä ja maksuja nostettava. Nykyisellään on kuitenkin epäselvää, auttaisivatko nämä keinot pelastamaan Pohjoismaiden viimeistä teknologian historian tieteellistä julkaisua. Kilpailu kaupallisilla markkinoilla on kovaa, eikä vapaaehtoisvoimin pyritetty toimitus kykene nykyisellään tuottamaan sellaista sisältöä, joka palvelisi tässä kilpailussa. Voimavaramme ja vahvuutemme ovat tieteessä. Paperilehti ei myöskään palvele useimpien kirjoittajiemme tarpeita. Tutkijat haluavat työnsä tulokset verkkoon kollegoiden, rahoittajien ja työnantajien saataville. Verkkolehti on näin tärkeä, voidaksemme jatkossakin näyttäytyä uskottavana tieteellisensä julkaisuna tiedeyhteisölle.

Mitä tämä sitten tarkoittaa käytännössä? Ensinnäkin Tekniikan Waiheita tulee hallituksen ja toimituskunnan nykyisen suunnitelman mukaan siirty-

mään pelkäsi verkkojulkaisuksi Tieteellisten Seurain Valtuuskunnan ylläpitämälle avoimelle Journal.fi -alustalle. Kaikki lehden sisältö avataan kaikille siitä kiinnostuneille. Täten vältetään painatus- ja postituskulut, mutta samalla painettu lehti lakkaa olemasta. Tekniikan Historian Seuralle tämä tarkoittaa suurta muutosta. Mitä yhdistys voi tarjota jäsenilleen sen jälkeen, kun kotiin tai kirjastoon toimitettu lehti ei enää ilmesty?

Toimitustyö, eritoten taitto, vaatii myös rahallisia resursseja. THS:llä olisi siis tärkeä rooli kustantaja jatkossakin siitä huolimatta, että lehti muuttuu immateriaaliseksi. Parhaimmillaankin kyseessä on kompromissi.

Tekniikan Waiheiden digitalisointi on mahdollisesti askel kohti teknologian historian tieteellisen tason varmistamista ja parantamista pitemmällä aikavälillä. Tähän työhön tullaan jo nyt käytössä olevien henkilöstö- ja julkaisuresurssien ohella tarvitsemaan julkaisun teemoista välittävän tiedeyhteisön tukea ja yhteistyötä. Tekniikan Waiheita ei tällöin olisi vain suomalainen julkaisu suomalaisille, vaan Itämeren alueen ja Pohjoismaiden teknologian tutkimusta nykyistä paremmin palveleva verkkojulkaisu, jolla näin myös olisi nykyistä kansainvälisempi toimitus. Muutos ei ole vähäinen, eikä helposti tai nopeasti tehtävissä. Onnistuessaan lehden muuttaminen laajempaa tutkijayhteisöä palvelevaksi verkkojulkaisuksi toisi toivottavasti lisää kirjoittajia, toimittajia ja keskustelua yhteiskunnallisesti tuiki tärkeisiin tekniikan, teollisuuden ja teknologisen kulttuurin kysymyksiin.

Kuluvan vuoden viimeinen numero 4/2018 käsittelee mu-

siikkiteknologiaa. Se julkaistaan kokeiluluontoisesti ja seuran taloutta säästään suoraan verkossa. Vuosien 2015–2018 numeroiden siirto Journal.fi -palveluun on myös parhailaan käynnissä. Tarkoituksena on saattaa lehden vanhat vuosikerat kaikkien saataville samalla, kun uusi sisältö siirtyy verkkoon.

Tekniikan Waiheita
Tekniikan Historian Seuran hallitus

Tiedustelut:
Aaro Sahari
Tekniikan Waiheiden päätoimittaja
aaro.sahari@gmail.com